

Výlet za geológiou po južnom Islande

Z Reykjavíku do Víku

Rauðhólar – Leitarhraun

V Rauðhólare sú zvyšky pseudokráterov na území hlavného mesta. Ich približný vek je asi 5 200 rokov a nachádzajú sa na lávovom poli Elliðaár, severovýchodne od jazera Elliðavatn. Sú nápadné svojou červenou farbou. Lávová moréna sa sfarbila oxidáciou železa v láve. Je ich asi 80 a až neskôr ľudia začali skúmať morénu z rôznych dôvodov. Počas druhej svetovej vojny väčšinu

tu vyťaženého stavebného materiálu použili britské okupačné vojská na vybudovanie dráhy na letisku v Reykjavíku. V roku 1961 zvyšné krátery vyhlásili za národnú pamiatku a v roku 1972 krátery spolu s rozsiahlym okolím boli vyhlásené za chránené územie.

Vulkanická zóna

Odchádzame z Reykjavíku smerom na východ do južného Islandu

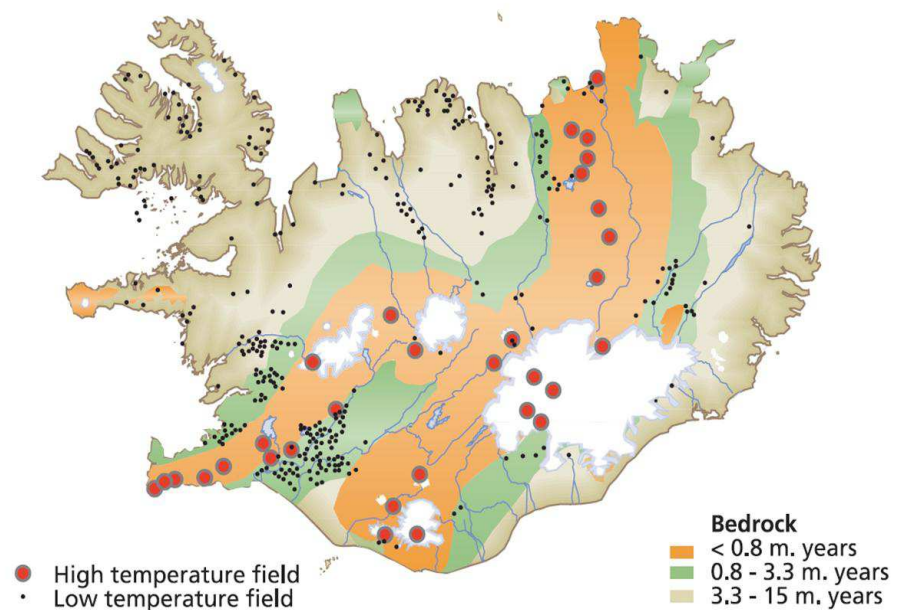
a prechádzame západnou vulkanickou zónou v Hellisheiði. Všetky pohoria sú hyaloklastického typu a vytvarovali ich vulkanické erupcie pod ľadovcom.

Obr. Geotermálny vrt v Hellisheiði Foto M.D.

Geotermálne aktivity

Existujú dva druhy geotermálnych oblastí na Islande – nízkoteplotné a vysokoteplotné, rozdelené podľa teploty a geologických charakteristík. Vo všeobecnosti, nízkoteplotné oblasti dosahujú teplotu nižšiu ako 150°C v hĺbke približne 1 000 m.

Vo vysokoteplotných

oblastiach teplota vody nie je nižšia ako 200°C v hĺbke 1 000 m. Povrchové aktivity týchto oblastí sú oveľa rozmanitejšie ako v nízkoteplotných oblastiach. Sú tu fumaroly, vriace horúce pramene, bahno a gejzíry. Všeobecne pôda pri nich je veľmi kyslá, nevhodná pre vegetáciu. Na Islande je približne 28 vysokoteplotných geotermálnych polí a všetky sú prepojené s hlavnými vulkánmi.

Svínahraun – Kristnitökuhraun

Prechádzame cez lávové pole Svínahraun, ktoré sa tiež označuje ako láva kresťanstva. Spomína sa v ságach, keď Islandania prijali kresťanstvo v parlamente v roku 1 000.

Hengill

V Hengille sa nachádzajú jedny z najväčších vysokoteplotných geotermálnych polí s rozlohou približne 110 km². Geotermálna aktivita je tu prepojená na tri vulkanické systémy. Systém Hengill, najďalej na západ je dnes aktívny a na východe je to systém Hrómundatindur, s poslednou erupciou pred 10 000 rokmi. Geotermálne teplo v Ölkelduháls patrí do tohto systému. Hveragerði na východ od pohoria patrí k najstaršiemu systému.

Elektrárň Hellisheiði

Geotermálna elektrárň Hellisheiði bola postavená v roku 2006 s inštalovaným výkonom 303 MW_e a 133 MW_t. Plánuje sa ďalšie rozšírenie tepelnej časti až na 400 MW_{th}. Separovaná voda sa reinjektuje v dvoch miestach. CO₂ a H₂S sa odlučuje od ostatných plynov v samostatnom závode. Tieto plyny sa ďalej rozpúšťajú vo vode a reinjektujú s odlúčenou vodou do ložiska. Projekt je označený ako CarbFix-Sulfix. CO₂ vytvára minerálny kalcit a H₂S minerálny pyrit. Tieto plyny sa preto skladujú hlboko v podzemných formáciách ako minerály.

Dôvodom, prečo toto miesto bolo vybrané pre tento projekt je bazaltová hornina, ktorá má najlepšiu schopnosť reagovať a vytvárať karbonátové

minerály a islandské podložie je hlavne tohto typu. V elektrárni Hellisheiði je k dispozícii aj potrebná infraštruktúra.

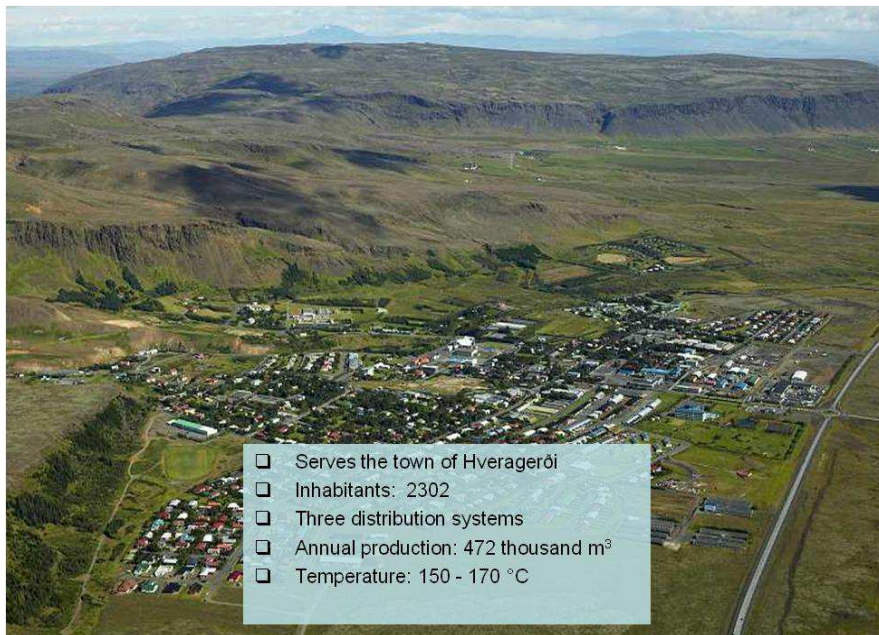
Obr. Elektráreň Hellisheiði, foto Einar Einar Gunnlaugsson

Výhľad

Pri peknom počasí z Hellisheiði možno vidieť sopku Hekla, Vestmannaeyjar, Surtsey a Eyjafjallajökull.

Hveragerði

Mesto s 2 300 obyvateľmi je veľmi dobrým príkladom osídľovania v okolí termálnej oblasti. Je súčasťou centrálného vulkánu Hengill, ktorý je geotermálne aktívny a zemetrasenia (zvyčajne menšieho rozsahu) sú veľmi časté. Mesto je známe skleníkmi vykurovanými horúcou vodou z vulkanických horúcich prameňov.

Bola tu vybudovaná továreň na pranie vlny, ktorá fungovala po desaťročia a používala geotermálnu vodu. Voda s teplotou 50-60°C sa používala na pranie a potom sa vlna sušila na vzduchu s teplotou približne 85 °C. pH vo vodných nádržiach sa kontrolovalo, v prvej malo hodnotu okolo 11 a v ďalšej pH 9. Hodnota nesmela klesnúť pod 9, pretože

väčšina prírodného tuku by sa vymyla z vlny a tak by sa znížili jej izolačné schopnosti. Sóda bikarbóna sa používala na udržovanie vysokého pH.

Štátna záhradnícka škola vznikla v Hveragerði v roku 1940 a stále funguje. Najznámejší je tropický či banánový skleník, v ktorom sa dopestuje najviac banánov severne od Álp.

Diaľkové vykurovanie v tomto meste samozrejme používa horúcu vodu a paru na vykurovanie, s teplotou od 150 do viac ako 200°C. Sú tu dva vykurovacie systémy, jeden s horúcou vodou z podzemia ohriatou vo výmenníkoch tepla a druhý systém rozvádza horúcu paru.

Foto internet

Þorlákshöfn

Na juh od Hveragerði leží mestečko Þorlákshöfn, s 2 000 obyvateľmi, vykurované geotermálnou vodou z oblasti vzdialenej asi 10 km severne od mestečka. Jeho hlavný význam spočíva v prístave, jedinom na južnom pobreží Islandu. Nový prístav bol vybudovaný blízko pri Vestmannaeyjar, problémy však spôsobuje popol a piesok.

Foto internet

Zemetrasenia v roku 2008

Silné zemetrasenie (6,3) zasiahlo mesto 29. mája 2008. Geotermálna činnosť sa vtedy zvýšila a otvorili sa mnohé nové fumaroly. Silne poškodilo niektoré budovy a cesty. Otrasy sa šírili južným Islandom aj Reykjavíkom. Najmenej 30 ľudí utrpelo úrazy.

Gljúfurárholt

Gljúfurárholt leží v termálnej oblasti s tromi vrtmi s teplotou do 115°C. Vodu z týchto vrtov vedú potrubia na neďaleké farmy.

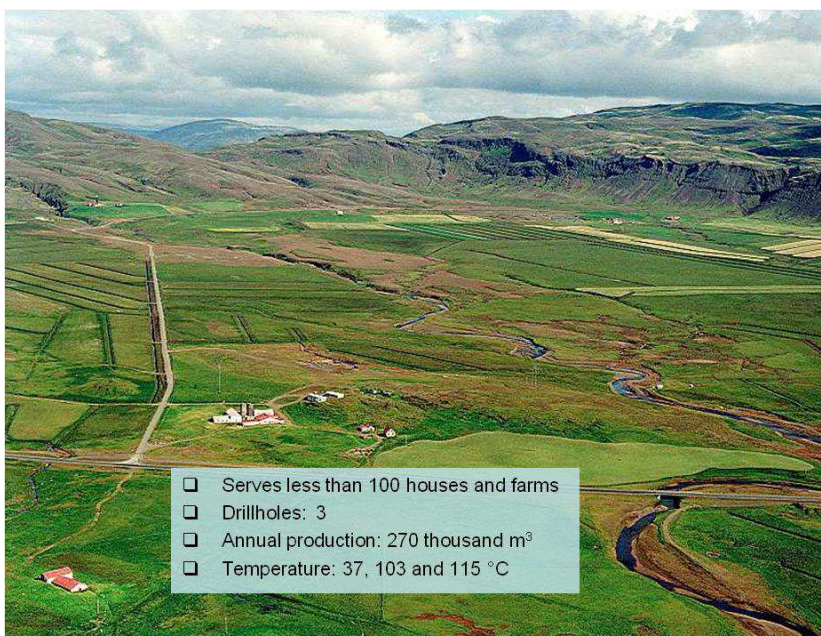

Foto internet

Ingólfsfjall

Ingólfsfjall (551m) je hyaloklastický vrchol so strmými svahmi pokrytými vrstvami lávy s prevažne sedimentovou hornou časťou. Na konci doby ľadovej

to bol mys a morská hladina bola oveľa vyššia. Vznikol v polovici doby ľadovej. Severne od cesty vidíme rameno Silfurberg. Sfarbili ho skolecitové kryštály a oproti, južne od cesty, vidíme kónický Kögunarhóll, ktorý je s najväčšou pravdepodobnosťou pozostatkom po vulkanickej erupcii.

Hora je pomenovaná podľa prvého nórskeho osídlenca v krajine, Ingólfura Arnarsona. Hovorí sa, že je pochovaný v dioritovom vale Inghóll na jej vrchole. Podľa legendy sa val otvorí raz počas letnej noci a poklad s ním pochovaný sa tak stane prístupný.

Selfoss

Mesto Selfoss má 6 399 obyvateľov a leží na brehoch rieky Ölfusá. Slúži hlavne ako centrum služieb pre farmy na južnej nížine. Rieka pramení z ľadovca Langjökull a v Selfosse sa nazýva Hvítá. Na nej je slávny vodopád Gullfoss. V roku 1930 tu vznikla mliekareň určená pre mlieko z fariem a je najväčšia na Islande. Funguje tu geotermálne diaľkové vykurovanie nielen pre toto mesto ale aj pre ďalšie dve na pobreží. Vrty sa nachádzajú na neďalekej farme Þorleifskot.

Þjórsárhraun

Veľká láva Þjórsá je najväčším tokom lávy na Islande podľa rozlohy a objemu a najväčším množstvom lávy, o ktorom je známe, že pochádza z jednej erupcie počas holocénu. Patrí do skupiny lát, známej ako lávy Tungná. Erupcia nastala v regióne Veiðivötn, v centrálnom Islande, 8 600 rokov pred n. l. Láva tiekla približne 150 km na pobrežie južného Islandu. Kráter je pokrytý mladšími lávami a eruptívnymi horninami. Láva Þjórsá sa neobjaví hneď na povrchu, až o 70 km ďalej smerom nadol od predpokladaného krátera. Pokrýva približne 970 km², dosahuje výšku 26 m a celkový objem do 26 km³.

Výhľad

Ak je dobré počasie, možno vidieť Langjökull s hyaloklastickými hrebeňmi v popredí, vulkán Skjaldbreið, sopku Hekla a oblasť okolo Torfajökull.

Þjórsá

Þjórsá, glaciálna rieka najdlhšia na Islande - 230 km, s priemerným prietokom 400 m³/sek., v lete 500-600 m³/sek. Voda pramení z východnej a južnej strany Hofsjökull a západnej strany Vatnajökull. Prvý most na rieke vybudovali v roku 1895. Neďaleký most, ktorý môžeme vidieť, je z roku 1930.

Laugaland í Holtum

Laugarland je farma s geotermálnou vodou. V tejto oblasti je niekoľko vrtov a voda sa čerpá a dodáva do neďalekých dedín a miest. Pôvodné potrubie bolo azbestové, obnovili ho však po poškodení zemetrasením v roku 2000.

Hella

Malé mesto Hella má 750 obyvateľov a leží v južnej časti Islandu na brehoch rieky Ytri-Rangá, 94 km na východ od Reykjavíku. Meno má podľa jaskýň pri rieke. Hovorí sa, že tu bývali írski mnísi počas prvého osídľovania. Mesto je vykurované geotermálnou vodou z Laugarlandu v Holt.

Hvolsvöllur

Mesto Hvolsvöllur má 850 obyvateľov a vybudovali ho ako centrum služieb pre farmárov v okolí. V súčasnosti je aj centrom služieb pre turistov. Počas pekného počasia možno dobre vidieť sopku Hekla. Z tohto smeru Hekla sa svojim tvarom podobá na kónickú sopku typu Fuji.

Markafliót River

Rieka Markarfljót na juhu Islandu je približne 100 km dlhá. Voda priteká najmä z ľadovcov Mýrdalsjökull a Eyjafjallajökull. Prvý most cez rieku otvorili v roku 1934 na sever od hlavnej cesty. Je dlhý 242 m a vtedy bol najdlhší na Islande. Nový most otvorili v roku 1992 niekoľko km južne od pôvodného mosta. Záplava v súvislosti s erupciou sopky Eyjafjallajökull začala v Gígjökull asi o 11:30, 28. apríla 2010. Vrcholila

maximálnym prietokom $250 \text{ m}^3/\text{sek.}$ o dve hodiny na starom moste. Počas oboch dní, 28. a 29. apríla, prítok z Gígjökull dosahoval hodnotu $130\text{-}150 \text{ m}^3/\text{sek.}$, čo bolo viac ako počas predchádzajúcich dní.

Foto internet

Eyjafjallajökull

Eyjafjallajökull – v islandštine znamená "ostrov-hora-ľadovec" — známy aj ako E15, je jednou z menších ľadových čiapok Islandu a nachádza sa na južnom pobreží na západ od Mýrdalsjökull. Ľadová čiapka pokrýva kráter sopky (3 - 4 km v priemere) s vrcholom vo výške 1 666 m. Sopka s relatívne častými erupciami od poslednej doby ľadovej, naposledy v roku 2010 a počas obdobia 1821 - 1823. Ľadová čiapka pokrýva približne 100 km² a zásobuje ďalšie ľadovce smerom na sever.

Obr. Eyjafjallajökull 30.01.2010 z východu

Foto Einar Gunnlaugsson

Seljalandsfoss

Jedinečný vodopád Seljalandsfoss nájdeme na rieke Seljalandsá. Dosahuje výšku až 60 m a po cestičke možno ísť za vodopád na útese.

Eyjafjöll

Bývalé pobrežie pozostáva už len z útesov s mnohými vodopádmi, najznámejší z nich je Skógafoss. Ak fúka silný vietor vodu menších vodopádov dokáže odfúknuť až na vrchol. Oblasť Eyjafjöll medzi pohorím a súčasným pobrežím je relatívne plochá, široká 2 až 5 km.

Erupcie v Eyjafjallajökull

Vulkán zásobuje magmová komora pod horou. Je súčasťou vulkanického reťazca naprieč Islandom. Najbližší aktívny sused je Katla severovýchodne a Eldfell na Heimaey na juhozápad. Domnievame sa, že geologicky je prepojený so sopkou Katla. Po erupciách sopky Eyjafjallajökull všeobecne nasledovali ďalšie erupcie sopky Katla. Sopka Eyjafjallajökull zaznamenala erupcie v roku

920, 1612 a opäť od roku 1821 do 1823, kedy spôsobila záplavu z glaciálneho jazera. V roku 2010, 20. marca boli dve erupcie (Fimmvörðuháls) a ďalšie v apríli a máji.

Erupcie od roku 1821 do 1823

Škody spôsobila menšia erupcia v roku 1821. Najmä popol z erupcie obsahoval veľký podiel fluoridu, ktorý vo veľkej dávke môže poškodiť štruktúru kostí kráv,

oviec, koňov, a človeka. Erupcia tiež spôsobila malé a stredné topenie ľadovca a záplavy neďalekých riek Markarfljót a Holtsá. Erupcia začala 19. a 20. decembra 1821 postupnými výbušnými erupciami a pokračovala počas niekoľkých nasledujúcich dní. Bol popísaný hustý spád popola v oblasti okolo sopky, najmä smerom na juh a západ. Potom nasledovala postupný miernejší spád do júna 1822. Od konca júna do začiatku augusta roku 1822 nasledovala ďalšia séria explozívnych erupcií. Erupčné stĺpce dosahovali značnú výšku a popol padal tak na ďalekom severe ako aj na juhozápade pri Reykjavíku. Obdobie od augusta do decembra roku 1822 bolo pokojnejšie. Začiatkom roku 1823 neďaleká sopka Katla pod ľadovou čiapkou Mýrdalsjökull zaznamenala erupciu a v rovnakom čase na vrchole Eyjafjallajökull boli vidieť stĺpce pary. Popol z erupcií Eyjafjallajökull v roku 1821 možno nájsť všade na juhu Islandu.

Má tmavošedú farbu, malé zrno a neutrálnu horninu, ktorá obsahuje približne 28-40% kysličníka kremičitého.

Obr.: Erupcia vo Fimmvörðuháls 24.03.2010 Foto Einar Gunnlaugsson

Erupcia v roku 2010

V decembri 2009 bola zistená seizmická aktivita vo vulkanickej oblasti s tisíckami malých zemetrasení (väčšinou s hodnotou 1–2 na Richterovej stupnici, pričom len niekoľko dosiahlo hodnotu vyššiu ako 3), 7–10 km pod sopkou. 26. februára 2010 registroval Meteorologický inštitút Islandu nezvyčajnú seizmickú aktivitu spolu s rýchlou expanziou zemskej kôry. To poskytlo geofyzikom dôkaz, že magma vteká spod kôry do magmovej komory sopky Eyjafjallajökull a tlak spôsobený týmto procesom spôsobil obrovský posun zemskej kôry na farme Þorvaldseyri. Seizmické aktivity pokračovali intenzívnejšie a počas obdobia 3.–5. marca, skoro 3 000 zemetrasení bolo nameraných v epicentre sopky.

Obr. Erupcia Eyjafjallajökull 08. 05.2010

Foto Einar Gunnlaugsson

Domnievame sa, že erupcia začala 20. marca 2010, asi 8 km na východ od vrcholového krátera sopky na Fimmvörðuháls, vysoko na šiji medzi Eyjafjallajökull a susednou ľadovou čiapkou, Mýrdalsjökull. Táto prvá erupcia v

trhlina sa nevyskytla pod ľadovcom a bola menšia ako predpokladali niektorí geológovia. Trhlina sa otvorila na severnej strane Fimmvörðuháls, priamo na populárnej turistickej ceste medzi Skógar, južne od priesmyku a Þórsmörk, bezprostredne na sever.

14. apríla 2010 sopka Eyjafjallajökull pokračovala s erupciou po krátkej prestávke, tentoraz z vrcholového krátera v centre ľadovca, čím spôsobila záplavy z ľadovca), ktoré sa ponáhľali do neďalekých riek a muselo byť evakuovaných 800 ľudí. Táto erupcia bola explozívna, pretože roztopená voda z ľadovca sa dostala do sopky. Odhaduje sa, že bola desať až dvadsaťkrát väčšia ako predchádzajúca vo Fimmvörðuháls. Táto druhá erupcia chrlila vulkanický popol do výšky niekoľko kilometrov v atmosfére, čo prerušilo leteckú dopravu v severozápadnej Európe na šesť dní, 15. apríla a v máji 2010, vrátane zatvorenia vzdušného priestoru nad mnohými časťami Európy.

Þorvaldseyri

Jedna z najznámejších fariem v tejto oblasti, ktorá má vlastnú hydroelektrárňu. Táto dodáva všetku potrebnú elektrinu pre farmu a prebytok predáva do siete.

V roku 1989 sa realizovali vrty a v hĺbke 1 000 m teplota vody dosahuje 116°C, prietok 1 l/sek. 65°C. Izolované potrubie privádza vodu z vrtu na vykurovanie

dvoch domov a používa sa na sušenie sena a zrna. V roku 2010 tento farmár získal ocenenie ekologický farmár (Orkubóndinn) za svoju priekopnícku činnosť.

Obr. Þorvaldseyri

Foto Einar Gunnlaugsson

Svaðbælisá

21. marca 2010 začala vulkanická erupcia vo Fimmvörðuháls a 14. apríla ďalšia pod Eyjafjalljökull. Rieka sa vybrežila hneď pod farmou a vodné zábrany vážne poškodila. Horúcovodné potrubie v Þorvaldseyri sa počas záplav poškodilo a počas 4 týždňov na farme nebola horúca voda. Veľa popola spadlo 16. a 17. apríla – a čistiace práce ešte stále trvajú.

Bazén vo Seljavellir

Bazén Seljavallalaug nájdeme v krátkom a úzkom údolí pri farme Seljavellir na úpätí hory Eyjafjöll. Miestny mládežnícky klub dávno postavil tento jedinečný bazén na mieste pôvodného menšieho bazénu. Jednu z dlhších strán bazéna priamo tvorí skalná stena, kde prírodná horúca voda do neho vteká. Pôvodný bazén vo

Seljavellir bol postavený z tradičných islandských stavebných materiálov, z horniny a trávy v roku 1922. Trvalo dva dni aby sa postavil 9 m dlhý a 4-5 m široký bazén. Už o tri dni začal plavecký výcvik. Dvadsaťpäť ľudí sa prihlásilo na prvý plavecký výcvik, počas ktorého spali pri bazéne v stanoch. Plavecký bazén dosiahol taký veľký úspech, že

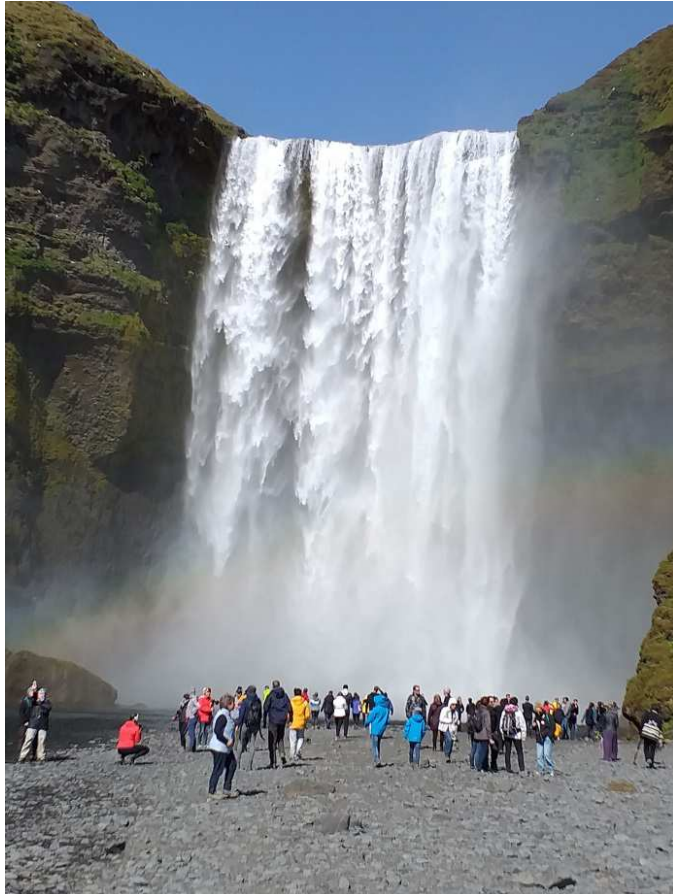

v ďalšom roku tu postavili väčší betónový bazén, a invenčne použili skalnú stenu ako jednu stranu bazéna. V tom čase to bol najväčší bazén na Islande.

Obr. Seljavallalaug 18.09.2010

Foto Einar Gunnlaugsson

Skógar – Skógafoss

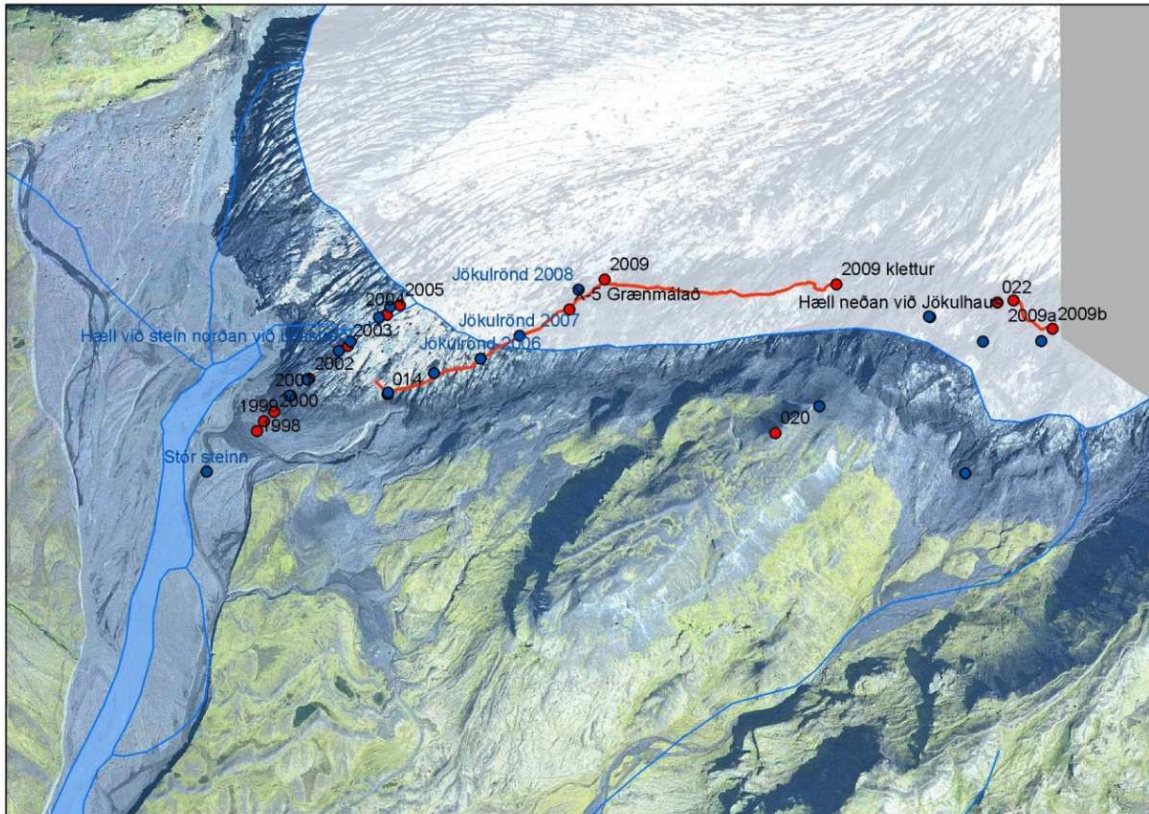
Najväčšou atrakciou v Skógare je pekný, 60 m vysoký vodopád Skógafoss na rieke Skógá. V rieke pod vodopádom žije veľa lososov a sivoňov a rybári tu lovia od júla do októbra. Cestička, ktorá vedie k vrcholu vodopádu, pokračuje proti prúdu rieky a sú tam ďalšie ešte dramatickejšie vodopády. Jedno z najlepších múzeí ľudového umenia na Islande sa nachádza v mimoriadne peknej prírode pri vodopáde.

Foto Miroslava Dulova

Jökulsá á Sólheimasandi

Glaciálna rieka, ktorá odvodňuje Sólheimajökull, sa nazýva Jökulsá á Sólheimasandi. Odkedy rieka čiastočne odvádza vodu roztopenú na geotermálnych poliach pod ľadovou čiapkou Mýrdalsjökull, často obsahuje vysoké koncentrácie sírovodíka. Tento plyn, H₂S zapácha ako pokazené vajíčka a rieka tak získava charakteristický zápach. Aj po islandsky sa nazýva smradľavý potok (Fúllilækur). Premostená bola v roku 1921. Keď čelo ľadovca bolo ďalej ako dnes, počas malej doby ľadovej do začiatku 20. storočia, ľadovec prehradil malé rieky do roklín a plytkých bočných údolí ľadovca. Pravidelne odvádzali vodu a tak spôsobovali veľmi náhle záplavy. Posledná sa vyskytla 18. júla 1999, v súvislosti s vulkanickou činnosťou v kráteri Mýrdalsjökull.

Sólheimajökull

Sólheimajökull je ľadovec v juhozápadnej časti ľadovej čiapky Mýrdalsjökull. Údolie dosahuje dĺžku asi 8 km a v najširšom bode je široký viac ako 1 km, s celkovou rozlohou 42 km². Priemerná hrúbka ľadovca Sólheimajökull je približne 270 m, najvyššia viac ako 600 m. Niektoré miesta pod ľadovcom sú 50 m pod hladinou mora. Ľadovec Sólheimajökull ustupuje od konca 19. storočia. Počas obdobia 1930-1964 ustúpil asi o 900 m, avšak počas obdobia 1974 - 1995 už o viac ako 400 m. V súčasnosti je to približne 100 m/rok. Pokračovanie tohto procesu vedie k vzniku glaciálneho jazera pred ľadovcom. Einar Gunnlaugsson meral zmeny ľadovca od roku 1997. Počas obdobia 1997 - 2009 ľadovec ustúpil o približne 772 m.

Obr. Ústup ľadovca Sólheimajökull

Foto Miroslava Dulova

Mýrdalsjökull a Katla

Ľadová čiapka Mýrdalsjökull je štvrtým najväčším ľadovcom na Islande, s celkovou rozlohou 600 km². Dosahuje výšku 1300-1500 m. Ľadovcová čiapka prikrýva aktívnu sopku Katla. Kráter sopky dosahuje priemer 10 km. Od osídlenia Islandu v roku 870 dvadsať vulkanických erupcií – priemerne dve za storočie, súviseli s vulkanickým systémom Mýrdalsjökull, s poslednou v roku 1918. Erupcie pod čiapkou rýchlo roztopili veľké objemy ľadu a vyvolali tak obrovské glaciálne záplavy a z ľadovca sa odlamovali veľké bloky ľadu. Počas 18 z 20 dokumentovaných erupcií s nimi spojené glaciálne záplavy stekali nadol do Mýrdalssandur na východnej strane ľadovca, v dvoch prípadoch však záplava postúpila až na planinu Sólheimasandur.

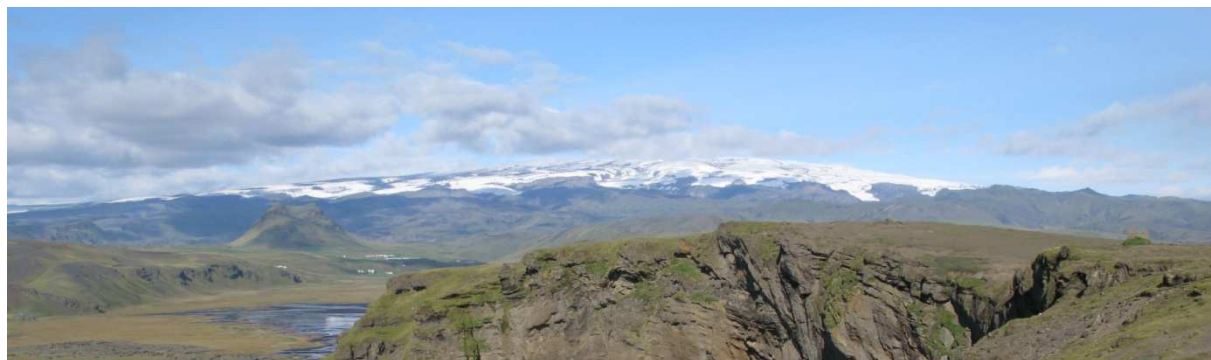

Foto Einar Gunnlaugsson

Pétursey

Palagonitová Hora Pétursey je 281 m vysoká a nachádza sa ďaleko napríklad od ľadovcov Eyjafjallajökull a Mýrdalsjökull. Bola kedysi ostrovom v mori. Eyjarhóll, kónický bazaltový kopec, sa nachádza neďaleko a existujú domnienky, že je výsledkom erupcie pod hladinou.

Obr. Pétursey

Foto Einar Gunnlaugsson

Dyrhólaey

Dyrhólaey je 120 m vysoký výstupok neďaleko Víku. Názov pochádza z masívneho oblúku, ktorý more vymylo v pevnine, doslova "dverný otvor". Ak je more pokojné, veľké člny môžu tadiaľ preplávať. Dokonca sa našiel aj pilot - maniak, ktorý oblúkom preletel v malom lietadle! Vrchol Dyrhólaey ponúka úžasný výhľad. Mys asi vznikol počas vulkanickej erupcie koncom doby ľadovej. Niekoľko výbežkov je v mori, najvyšší Háidrangur (Vysoký stĺp) dosahuje výšku 56 m. Dyrhólaey je od roku 1978 chráneným územím. Výbežok je dobre známy jachtárom pod názvom "Portland".

Vík

Dedina Vík (celý názov Vík í Mýrdal) je najjužnejšou dedinou na Islande asi 180 km od Reykjavíku. Hoci je malá (asi 300 obyvateľov) je dôležitým centrom služieb nielen pre obyvateľov ale aj turistov v okolí ľadovca Mýrdalsjökull. Na útesoch žije množstvo vtákov – alky a víchrovníky ľadové.

Vo Víku si užijeme horúčavu počas Islandskej lávovej show. V bezpečí zažijeme horúcu roztopenú lávu v tesnej blízkosti! Show ponúka erupciu, podobnú erupciám sopiek Eyjafjallajökull a Katla a v betónovom kanáli priteká roztopená láva (s teplotou 1 100°C). Je to jedinečná možnosť ako sa dostať do tesnej blízkosti horúcej červenej lávy, vidieť ju tiecť a počuť prskať a pritom sa cítiť ako v saune. Vík sa nachádza v globálnom UNESCO geoparku Katla obkolesený sopkami, ľadovcami a plážami s čiernym pieskom.

Foto Miroslava Dulova

Reynisdrangar

Známa je aj krásna čierna pláž s Reynisdrangar, s čiernymi bazaltovými stĺpmi, ktoré vymodelovalo more. Podľa povesti dvaja trollovia sa pokúšali vytiahnuť trojstážňovú loď na pevninu. Ako nastal úsvit, skameneli. 66 m vysoké útesy dobre vidieť z dediny Vík.

Obr. Reynisdrangar

Foto Einar Gunnlaugsson

Skipahellir

Na úpäť útesov sa ukrýva jaskyňa Skipahellir. Až do záplav v roku 1660 v súvislosti s vulkanickou erupciou sopky Katla more siahalo po útesy a jaskyňu používali na uskladnenie člnov z farmy Höfðabrekka. A teraz je more vzdialené až 2,5 km.

Čierna pláž

Foto Miroslava Dulova

Höfðabrekkujökull

Höfðabrekkujökull nie je ľadovec, ako evokuje názov. Je to oblasť mŕtveho ľadu zo záplav neďalekej rieky počas erupcie sopky Katla v roku 1755 v nadmorskej výške 35 m. 90 m dlhá a približne 2 m vysoká pôda s trávou sa našla v tejto formácii. Merná hmotnosť kvapaliny dosahovala hodnotu 2.6-2.7.

Hjörleifshöfði

Hjörleifshöfði je samostatný, 221 m vysoký hyaloklastický útes na nánose glaciofluviálnych uloženín Mýrdalssandur. Podľa knihy o osídľovaní zátoka

siahala po úpätie útesu, zaplnila sa však stálymi záplavovými vlnami súvisiacimi s erupciami sopky Katla.

Obr. Vík Foto Einar Gunnlaugsson

Záver:

Na zoznámenie sa s geológiou južného Islandu budete potrebovať dva dni, celkom precestujete približne 400 km. Samozrejmosťou je oblečenie do dažďa a pevné topánky.

Text: Einar Gunnlaugsson (senior geoscientist)

Preklad z angličtiny do slovenčiny: Miroslava Dulova www.dulova.sk

Foto Einar Gunnlaugsson a Miroslava Dulova